

Anne-babalar için bilgiler

Informationen für türkisch sprechende Eltern -

ÇOCUĞUNUZ ÇOKDİLLİ Mİ YETİŞİYOR

Dünyadaki insanların çoğu iki dilli veya çokdilli yetişmektedir! İki dil öğrenmek çocuğunuz için bir kazançtır. Genellikle çocuklar büyük bir sorun yaşamadan bunu başarmaktadırlar.

Çokdillilik ne demektir?

Çokdilli yetişmenin bir çok yolu vardır. Örneğin:

- o Çocuğun Polonyalı babası çocuğuyla Polonyaca, Alman annesi de Almanca konuşur.
- o Almanya'da yaşayan bir İspanyol ailesi evde İspanyolca konuşur.
- o Çocuğun İsveçli babası çocuğuyla İsveççe, İngiliz annesi de İngilizce konuşur, çocuk anaokulunda Almanca öğrenir.

Çokdilli gelişimin kendine özgü özellikleri var mıdır?

Çocuklar değişik dillerin telafuzunu, kelime haznesini ve dil bilgisini öğrenirler. Doğal olarak her iki dili de aynı derecede iyi konuşamazlar. Örneğin:

- o Bir Türk çocuğu anaokulu oyunlarını Almanca olarak iyi bir şekilde açıklayabilir. Buna karşın aile içindeki bir kutlamayı da Türkçe olarak daha iyi anlatır.

Çokdillilik her çocuk için zorlu bir görevdir. İki dil sistemi yavaş yavaş öğrenilmek zorundadır. Dili anlarken ve kullanırken telafuzunu, kelime haznesini, dil bilgisi ve cümle yapısını da öğrenmek gerekir. Ayrıca çocuk konuşurken günlük konuşma diline ilişkin özellikler ve kültürel özelliklere de dikkat etmek zorundadır.

Doğuşlarından itibaren iki dilli yetişen çocukların,

- daha geç konuşmaya başlamaları
- önce bir dili daha sonra da diğer dili kullanmaları
- her iki dili de başlangıçtan itibaren kullanmaları mümkündür.

Bazı çocuklar iki dili birbirine karıştırarak konuşurlar; yani bir dilde bilmedikleri sözcükler yerine diğer dildeki karşılığını kullanırlar. Bu tür özel durumların olması belirli bir süre doğaldır. Ancak bir dilde veya her iki dilde ortaya çıkan belirgin ve uzun süreli sorunların ciddiye alınması ve nedeninin araştırılması gerekir.

Çocuğunuzun konuşma gelişiminde neler olağandır, hangi belirtiler olağan değildir?

Çokdilli çocukların konuşma gelişimine ilişkin kıstaslar kabaca şunlardır:

- Çocuk ikinci doğum günü civarında yaklaşık 50 kelime kullanabilir. İki dilli bir ortamda ise bu yaklaşık yarım yıl gecikmeyle gerçekleşebilir.
- Üç yaş civarındaki çocuk en azından üç kelimelik cümlelerle bir dilde kendini ifade eder.
- Dört yaşındaki bir çocuk aile dışındaki kişilerle konuşup anlaşabilir.
- Çocuk düzenli olarak anaokulu, okul gibi kurumlarda Almanca duyuyor ve konuşuyorsa, yaklaşık bir yıl sonra kendini iyi bir şekilde Almanca ifade edebilir.

Çocukta konuşma gelişimine ilişkin olumsuz belirtiler:

- Çocuğun konuşmaya az ilgi göstermesi
- Uzun süre konuşmaktan kaçınması
- Kendine (resimli) kitaplar okunmasını istememesi
- Az veya hiç soru sormaması
- Yanlış anlaşılmalara ender olarak veya hiç açıklığa kavuşturulmaması

- Dinleyen kişinin hangi dili anladığını dikkate almadan dilleri birbirine karıştırması
- Konuşmayı çok geç öğrenmesi

Özet olarak:

Çocuğunuz belirgin biçimde farklı bir dil gelişimi gösteriyorsa veya dilsel gelişiminde göze çarpan olumsuz belirtiler mevcutsa, çocuğunuzun konuşma yeteneğini etraflıca kontrol ettirmeniz gerekir.

Olumsuz belirtilerin olası nedenleri

Konuşma gelişimine ilişkin olumsuz belirtilerin her zaman açıkca anlaşılan bir nedeni yoktur. Çoğu kez bir çok neden birlikte etkide bulunurlar. En sık rastlanan nedenler şunlardır:

- **İşitme sorunları:** Bazı çocukların uzun süre işitme sorunları vardır veya duyduklarını yeterince değerlendirip anlayamazlar. Buna ilişkin olası belirtiler örneğin sık sık üşütme veya orta kulak iltihaplanması olabilir.
- **Dil gelişimi bozuklukları:** Özellikle konuşmayı öğrenirken diğer çocuklardan daha büyük zorluklar çeken çocuklar vardır. Bu sorunlar hem anadilin ve hem de ikinci dilin öğrenilmesinde ortaya çıkarlar.

Çokdilli gelişime doğru yaklaşım

Çocuğunuz iki dilli yetiştiriyor: Böylece çocuğunuza özel fırsatlar sunmuş oluyorsunuz!

- Çocuğunuzla anadilinizde konuşunuz.
- Çocuğunuzun konuşma sevincini destekleyiniz, anlatmaya teşvik ediniz.
- Anlattıklarını dinleyiniz.
- Konuşması için cesaretlendiriniz, anlattıklarına yönelik sorular sorunuz.
- Çocuğunuz konuşurken bir „hata“ yaparsa düzeltmeyiniz, aksine cümleyi doğru olarak tekrarlayınız, örneğin „Orada metro“ dediyse „Evet, metro oradan geliyor“ deyiniz.
- Sofrayı kurmak, giyinmek, alış-veriş yapmak, oyun oynamak veya resimli kitaplara bakmak gibi günlük uğraşlarınızda çocuğunuzla konuşunuz.
- Unutmayınız: Televizyon seyretmek konuşma gelişimini teşvik etmez.
- Dilleri mümkün olduğunca birbirine karıştırmamaya, ayırmaya çalışınız: Örneğin, anne veya baba çocukla her biri kendi anadilinde konuşur veya evinizde kendi dilinizde konuşursunuz, çocuk da anaokulunda Almanca konuşur.

Sorularınız için aşağıdaki yerlere başvurabilirsiniz:

- Çocuk veya ev doktoru
- Kulak-Boğaz-Burun doktorları (HNO-Ärzte)
- İşitme Sorunlu Çocuklar İçin Danışmanlıklar (pädaudiologische Beratungsstellen)
- Erken Teşvik Merkezleri (Frühförderstellen)
- Eğitim Danışmanlıkları (Erziehungsberatungsstellen)
- Özel-Pedagojik Teşvik Merkezleri (sonderpädagogische Förderzentren)

Almancadan Türkçeye çeviri: *Dr. Erhan Temel*